

על אופן הקמתו של היודנראט בגטו ורשה

ישעיהו טרונק

בהיעדר יושב-ראש ועד ההנהלה של הקהילה היהודית [לפני המלחמה], מוריצי' מיזל... ציוה הגסטאפו על סגן היושב-ראש, אדם צ'רניאקוב, להתייצב בלשכתו. במשך יומיים התעללו בו, ואחר-כך הוא נצטווה למסור שמות של יהודים עשירים, וכן מידע אחר ביחס לפעילותם של ארגונים יהודיים ויחידים שהיו פעילים בענייני הציבור. הוא נאלץ להאזין לנאומים אנטישמיים ונאומי תעמולה נאצית בטרם נאמר לו כי הוא נתמנה יושב-ראש של הקהילה היהודית. הוא נצטווה להגיש גם רשימה של 24 יהודים אשר ימונו כחברי המועצה היהודית, וכמספר הזה שמות של אנשים שישמשו כממלאי מקום... הישיבה הראשונה של המועצה, שנתמנתה בדרך זו, נערכה באמצע אוקטובר, בנוכחות קצין הגסטאפו מנדה. החברים נצטוו לקום על רגליהם ולהישאר עומדים בשעה שהוא פנה אליהם כאילו היו פושעים. הוא אמר להם בגסות כי גורל היהודים והמועצה נתון בידי הגסטאפו. נאסר על המועצה לפנות לפקיד אחר. לא הותרו ויכוחים [ביחס להוראות שניתנו]. הוא אמר להם: "אנו פועלים בתיאום עם עיקרון הפירר (Führerprinzip): פקודות הגסטאפו חייבות להתבצע במהירות ובדייקנות, לא בדרך היהודית". הוא ידאג לכך "שהיהודים יעשו הכל כפי שנצטוו, אחרת...". בתום נאומו ניתנו לחברי המועצה תעודות זהות שהוצאו על-ידי הגסטאפו: " _____ הוא חבר מועצת הזקנים של הקהילה היהודית הדתית בווארשה ועליו לבצע משימות מיוחדות שהטלתי עליו. על החתום: משטרת הביטחון, איינזאצגרופה 4, או "Gruppenführer".

מקור: ישעיהו טרונק, *יודנראט, יד ושם, ירושלים, 1979*, עמ' 37-38